

Gjenvinne balansen

Taler

Odvar Nordli

Dato

20 mai 1980

Omstendigheter

Innlegg i debatte på LOs representantskapsmøte

- 1 Vi har bak oss noen år som er preget av en betydelig usikkerhet i våre økonomiske forutsetninger.

- 5 Vi satte oss det hovedmålet for vår politikk å bevare den fulle sysselsetting i en tid hvor de vestlige industriland ellers var preget av massearbeidsløshet og inflasjon.

- 10 Hittil har vi klart denne oppgaven bedre enn de aller fleste industriland. Samtidig har vi maktet å gjenvinne balansen og en vesentlig del av handlefriheten i norsk økonomi.

- 15 Det er flere grunner til at vi har maktet dette. En av grunnene er å finne i en stram inntektspolitikk. Det ville ikke ha vært mulig å gjennomføre en slik politikk uten en politisk moden og lojal holdning fra fagbevegelsens side.

Fremdeles synes de økonomiske framtidsutsiktene å være preget av usikkerhet.

Den internasjonale inflasjonsbølgen synes igjen å stige i styrke.

- 20 En anslått lav vekst i økonomien internasjonalt synes å bli bare enda lavere.

Det er tegn som tyder på at en høy arbeidsløshet i de vestlige industriland ikke vil avta, men kanskje heller stige.

- 25 Selv om det kan lyde som trivielle gjentakelser, må vi fortsatt holde som et overordnet mål å sikre arbeid for alle.

30 En av hovedoppgavene i vår økonomiske politikk for framtida blir fortsatt å holde kostnadsveksten i tømme.

Vi bør ruste opp vårt arbeidsliv slik at motstandskraften blir større.

35 Vi må gjenvinne vekstkraften i vår industriproduksjon og øke vår produktivitet. I en slik politikk er inntektsoppgjørene av vesentlig betydning, men det er ikke alt.

40 Tiden er i høyeste grad inne til å rette oppmerksomheten også mot andre faktorer av betydning i denne sammenheng.

Resultatet av inntektsoppgjørene i år er nå i det alt vesentlige klarlagt.

45 Regjeringen har i en egen stortingsproposisjon fremmet forslag om tiltak i forbindelse med oppgjørene.

Det er tegn som tyder på at det kan bli en interessant politisk debatt omkring deler av den pakkeløsning som er presentert for Stortinget.

50 Resultatet av inntektsoppgjørene og de forslag Regjeringen har fremmet for Stortinget, synes å være rimelig godt tilpasset Regjeringens målsettinger og den økonomiske situasjon.

55 Innenfor en ramme av lønnsveksten på omlag 8 prosent er det gode muligheter for at kostnadsveksten pr. produsert enhet fra 1979 til 1980 vil bli lavere i Norge enn hos våre konkurrentland.

Dersom dette holder, vil vi gjenvinne ytterligere konkurranseevne.

60 Prisstigningen fra 1979 til 1980 synes å bli sterkere enn det vi helst hadde sett. Denne prisstigningen henger i stor grad sammen med inflasjonen i verden omkring oss.

65 Med en import som tilsvarende bortimot halvparten av det vi trenger til forbruk og produksjon her i landet, er det umulig å stenge grensene for smitten av internasjonal prisstigning. Den internasjonale prisstigningen blir betydelig sterkere enn det vi tidligere regnet med. I nasjonalbudsjettet la vi til grunn en

stigning i importprisene på 8 prosent, mens en nå regner med 13 prosent. Dette gjelder altså importprisene - ikke den generelle prisstigning. Grunnlaget for disse anslag er fortsatt usikre.

70

Vi må sette som et ærgjerrig mål at prisstigningen i Norge skal ligge lavere enn gjennomsnittet for industrilandene. Grunnlaget for å nå denne målsettingen må vi legge i vår samlede økonomiske politikk.

75

Det vil fortsatt være nødvendig med en streng offentlig prisregulering. For å få innpasset inntektsoppgjøret har det imidlertid på visse områder vært nødvendig å liberalisere prisreguleringen. Fortsatt har vi felter hvor dette vil være situasjonen. Det synes som om vi vil bære med oss pris- og kostnadsproblemene også inn i 1981.

80

På samme måte som hittil må vi finne løsninger på de oppgaver dette fører med seg, og løsningene må vi finne i fellesskap.

Det mest interessante trekk ved årets lønnsoppgjør er den sosiale profil. Det ligger en rekke nye elementer både i oppgjøret mellom LO og NAF og i oppgjøret for ansatte i den offentlige sektor som vil bidra til sterkere lønnsvekst for lønnstakere med lave lønninger. Oppgjøret er blitt karakterisert som et gjennombrudd for de lavtlønte.

90

Det må bli en oppgave for alle parter å bidra til at dette gjennombruddet får en varig karakter.

95

Regjeringen har i samråd med partene søkt å innrette sitt bidrag ved inntektsoppgjøret for å bygge under denne klare sosiale profilen.

I programmene for såvel Landsorganisasjonen som for Arbeiderpartiet er det for innværende periode satt som et mål å senke den alminnelige arbeidstid ved å innføre en 5. ferieuke.

100

Regjeringen vil ta dette spørsmålet opp i forbindelse med utarbeidelsen av nasjonalbudsjettet for 1981, som legges fram til høsten.

105

En slik reform; som alle andre, må passes inn i forsvarlige rammer om vår samlede økonomi.

Det vil også være naturlig for Regjeringen å drøfte dette spørsmålet i nær kontakt med partene i arbeidslivet.

110

Regjeringen har under sin behandling av inntektsoppgjøret lagt avgjørende vekt på å se inntektsveksten for de enkelte grupper i sammenheng. Det var utgangspunktet for vurderingen av oppgjøret for lønnstakerne - og det er også i en slik sammenheng en har sett oppgjøret for fiskerne og jordbrukerne.

115

For fiskerne nådde en fram til en avtale. Jordbrukets forhandlere valgte imidlertid å bryte forhandlingene, idet en ikke ville akseptere grunnlaget for Regjeringens vurdering av inntektsutviklingen for jordbrukerne.

120

Jordbruksoppgjøret er nå lagt fram for Stortinget med Regjeringens forslag. Dette forslaget er etter Regjeringens oppfatning helt i tråd med den ramme som er lagt for oppgjøret for lønnstakerne.

125

Det må i den prosessen vi nå er midt oppe i, ikke tillates at enkeltgrupper skal bryte ut og få en sterkere inntektsvekst enn de fagorganiserte og andre grupper som får sine inntekter regulert gjennom inngåtte inntektsavtaler.

Den midlertidige inntektsreguleringsloven er et vesentlig ledd i denne sammenheng.

130

Det oppstod en tilspisset politisk strid om dette lovverket. Årsaken var at de borgerlige partier ville ha inn lovbestemmelser som kunne føre til at uorganiserte lønnstakere kunne få et høyere inntektstillegg enn de lønnstakergrupper som fikk sin lønn regulert gjennom lønnsavtalene. Dette kunne selvfølgelig ikke Regjeringen akseptere. Under stortingsdebatten om denne loven presiserte jeg at forskriftene til loven skulle formes slik "at verken medlemmer av organisasjonene eller de hvis lønninger blir regulert av loven, favoriseres eller diskrimineres".

135

140

Det har hele tiden vært Regjeringens målsetting med dette lovverket at det skulle virke nøytralt i forholdet mellom organiserte og uorganiserte lønnstakere.

Jeg mener at de forskriftene som nå er lagt fram for Stortinget lever opp til disse

prinsippene. Ingen er favorisert og ingen er diskriminert.

150 Talsmenn for de borgerlige partier har kommet med kraftige utfall om
løftebrudd fra Regjeringens side i forhold til den erklæring som ble avgitt under
stortingsbehandlingen av loven. De sterkeste uttalelsene kommer fra dem som
155 hele tida har vært mot loven. Det er vel derfor ikke overraskende at de går til
angrep.

Dels er disse kraftige utfallene overhodet ikke underbygd med konkrete
155 eksempler. Dels synes de å hvile på en misforståelse av hva loven og forskriftene
egentlig inneholder.

Andre uttalelser fra borgerlige politikere peker klart i retning av muligheter for
at uorganiserte lønnstakere skal kunne ta ut større lønnstillegg fra sin
160 arbeidsgiver enn det organiserte kan gjøre.

Forskriftene er nå lagt fram for Stortinget slik at de kan drøftes der.

165 Regjeringen vil selvfølgelig i denne saken som i alle andre, lytte til Stortinget.

Men Regjeringen kan ikke akseptere lovbestemmelser eller forskrifter som åpner
muligheter for at uorganiserte lønnstakere i realiteten blir favorisert i forhold til
organiserte.

170 En slik framferd fra et stortingsflertalls side vil kunne få ubotelig skade, både i
forhold til årets inntektsoppgjør og også på lengre sikt.

Kilde

www.regjeringen.no

175

Emner

Arbeidsliv, Arbeidsløshet, Innlegg, LO, Sysselsetting, Økonomi

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/gjenvinne-balansen>

180